

Analiza ekspercka polityki zdrowotnej ograniczającej palenie tytoniu w Polsce w kontekście realizacji celów i zadań „Strategii Walki z Rakiem w Polsce w latach 2015-2024” - badanie Delphi

CEL BADANIA:

Dokonanie oceny spójności polityki ograniczającej palenie tytoniu w Polsce z działaniami zakładanymi w tym zakresie w „Strategii Walki z Rakiem w Polsce w latach 2015-2024”.

METODOLOGIA

W badaniu wykorzystano tzw. **metodę delficką** (ang. *Delphi study*) - prowadzoną na odległość dyskusję grupy ekspertów. W ramach metody celowo dobrany panel ekspertów kilkakrotnie - zazwyczaj dwa lub trzy razy – proszony jest o wyrażenie anonimowych opinii na zadany temat, a także ocenę i skomentowanie opinii innych uczestników badania. W większości przypadków dyskusja ta ma sformalizowany, ustrukturalizowany i celowy charakter i jest prowadzona przy pomocy przygotowanej wcześniej ankiety.

W ramach realizacji badania, 128 ekspertów, w tym m.in. przedstawiciele administracji publicznej, środowiska naukowego, organizacji pozarządowych aktywnych na polu zdrowia publicznego oraz mediów, poproszono o dokonanie oceny spójności dwóch wskazanych przez zespół badawczy dokumentów. **Ocenie poddano „Strategię Walki z Rakiem w Polsce 2015-2024” oraz obecną edycję Narodowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu**, tj. dokumenty kluczowe z punktu widzenia walki z epidemią nowotworów złośliwych oraz polityki ograniczającej zdrowotne następstwa palenia tytoniu w Polsce. Analizie poddano zarówno oceny przyznane przez ekspertów obydwu dokumentom jak i zgodność wyrażonych przez nich opinii.

REALIZACJA BADANIA

Badanie rozpoczęło w lutym 2017 roku. Po dokonaniu selekcji ekspertów oraz opracowaniu ankiety badawczej (faza przygotowawcza badania), pierwszą rundę badań terenowych przeprowadzono w kwietniu 2017 r. – wówczas 28 spośród 128 zaproszonych ekspertów wypełniło przesłany drogą elektroniczną kwestionariusz (wskaźnik odpowiedzi wyniósł 21,9%).

Zgodnie z założeniami badawczymi, zebrane dane i wnioski wykorzystano do przygotowania koncepcji drugiej części badania (faza analityczna pierwszej rundy), której celem było wypracowanie wspólnego stanowiska odnośnie kwestii, w których opinie ekspertów były najbardziej rozbieżne. Wysłane w lipcu 2017 r. zaproszenie do udziału w kolejnej rundzie badania skierowano wyłącznie do 28 ekspertów, którzy wcześniej wzięli aktywny udział w badaniu. Ostateczna liczba ekspertów w drugiej części badania wyniosła 24 osoby (wskaźnik odpowiedzi na poziomie 85,7%).

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI – I RUNDA BADANIA

CELE I ZADANIA POLITYKI OGRANICZAJĄCEJ ZDROWOTNE NASTĘPSTWA PALENIA TYTONIU W POLSCE

Główne cele określone w "Strategii Walki z Rakiem w Polsce" oraz "Narodowym Programie Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu" zostały ocenione jako spójne: średnia ocena wyniosła 4, w skali od 1 do 5, gdzie 5 oznaczało najwyższy stopień spójności. Wysoko (oceny od 3,6 do 4,0) oceniono także spójność poszczególnych częściowych działań i zadań bezpośrednio dotyczących ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu.

75% ekspertów uznało konieczność uzupełnienia "Strategii Walki z Rakiem" o wskaźniki realizacji proponowanych działań.

71% ekspertów uznało, że uszczegółowienia wymagają proponowane w "Strategii Walki z Rakiem" działania w zakresie biernego palenia, edukacji społecznej, egzekwowania przepisów zakazujących reklamy tytoniu oraz polityki podatkowej wobec wyrobów tytoniowych.

NOWE WYZWANIA I PROBLEMY

Oba dokumenty zostały nisko ocenione w kwestii ich adekwatności do problemu używania papierosów elektronicznych oraz wyzwań związanych z obecnością na rynku nowych wyrobów tytoniowych (1 było najczęściej pojawiającą się oceną w przypadku obydwu dokumentów).

Oba dokumenty wymagają poszerzenia o rozwiązania uwzględniające partnerstwo publiczno-prywatne i udział organizacji pozarządowych w realizowanych działaniach. Ekspertki zwrócili także uwagę na niską innowacyjność działań proponowanych w obydwu dokumentach. Potrzebom tym przyznano najwyższy priorytet (5 w skali od 1 do 5).

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI – II RUNDA BADANIA

CELE I ZADANIA POLITYKI OGRANICZAJĄCEJ ZDROWOTNE NASTĘPSTWA PALENIA TYTONIU W POLSCE

„Strategię Walki z Rakiem” należy uzupełnić przede wszystkim o problematykę biernego palenia tytoniu oraz o działania związane z ochroną Polaków przed tym zjawiskiem (42% ekspertów przydzieliło najwyższą rangę temu problemowi).

NOWE WYZWANIA I PROBLEMY

Zdaniem 67% ekspertów oba dokumenty powinny zostać uzupełnione o działania związane z obecnością na rynku e-papierosów i nowych wyrobów tytoniowych.

Dzieci i młodzież, kobiety oraz osoby z niskim wykształceniem były najczęściej wskazywane przez ekspertów jako najbardziej priorytetowe grupy docelowe działań informacyjnych opisanych w obu dokumentach.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI:

- **Oba dokumenty powinny w większym stopniu uwzględnić zagrożenia związane z obecnością na rynku e-papierosów i nowych wyrobów tytoniowych;**
- **Dzieci i młodzież, kobiety oraz osoby z niskim wykształceniem powinny być głównymi grupami docelowymi działań informacyjnych dotyczących zdrowotnych następstw palenia;**
- **Problem biernego palenia powinien być uwzględniony w „Strategii Walki z Rakiem”;**
- **Działania proponowane w „Strategii Walki z Rakiem” powinny zostać opisane bardziej szczegółowo i uwzględnić wskaźniki ich realizacji.**